UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiæ

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. XXIV. De Actore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-80071

Visual Library

Ampliatur hæc regula, 1. qvod ea locum qvoqve habeat in qvaſi delicto. *leg. 15. cum l. ſeq. de jud. l. ult. §. hæc judicia: Naut. caup. ſtab.*

Ampliatur 2. qvod id verum ſit non tantum qvoad actiones pœnales *per §. 1. Inſt. de perpet. & temporalib. act. l. 111. §. 1. de Reg. Jur.* ſed etiam procedat qvoad rei perſecutorias. *d. l. un. C. Ex del. def.*

Limita 1. niſi lis fuerit vivo adhuc delinqvente conteſtata. *l. 26. 58. de O. & A. l. 87. de R. I. §. 1. Inſt. de perpet. & temp.* vel pro conteſtata habita *l. 33. de O. & A.* litis enim conteſtatione qvaſi contrahitur *l. 3. §. 11. de pecul.* unde poſt litis conteſtationem heres qvaſi ex contractu convenitur, ubi jus repræſentandi locum habet. Declaratur tamen hæc limitatio, qvod procedat tantum in civilibus, non in publicis aut criminalibus *l. 20. de Accuſ. l. 3. 5. C. ſi Reus vel accuſator.*

2. Niſi qvid ad hæredem pervenerit *l. 15. §. 2. l. 17. §. 1. de dol.*

3. Niſi per delictum res ipſæ fuerint affectæ. *l. 3. §. 5. Qvod qvisqve juris. & ibi Cujac. l. 22. de Senatuſc. Syllan.*

4. Aut deniqve fuerit inter crimina excepta, ut puta furti, *l. 9. de condict. furtiva.* & ex publicis, perduellionis, *l. ult. ad L. Jul. majeſt.* repetundarum *l. 20. de accuſ.* peculatus & de reſiduis. *l. ult. ad L. Jul. pec. add. omnino Carpz. part. 4. juriſpr. for. conſt. 12. def 9.*

CAP. XXIV.

De Actore.

Axioma I.

Plures tutores ſimul agere non poſſunt. Fundatur hæc regula *in l. 24. §. 1. de Adminiſtr. & per. tut. & curat.*

Declaranda tamen ea eſt, qvod procedat non de ſimplici & abſoluta impoſſibilitate, qvaſi ſalvo juris ordine plures agere non poſſent, ſed explicanda tantum de commoditate, qvod ſcilicet unus facilius agat qvàm plures *l. 3. §. 6. Eod. tit. de Adminiſtr. & per. tut. & curat. ubi v. Cujac. in Paulo ad d. l. 24. §. 1*

II.

Pluribus Actoribus concurrentibus is præfertur, qvi eſt idoneus, *leg. 2. de popul. action.*

Idoniorem autem judex eliget, conſideratis omnibus circumſtantiis, ætatis & morum, *l. ult. de colluſ. deteg.* & præcipuè actionem permittet ei, cujus maximè intereſt, *d. l. ult. 1. l. 3. de pop. act.* ſeu ad qvem maximè res pertinet. *leg. 3. §. 12. de lib. homine exhib.* puta, qvod qvis conſangvinitatis vel affinitatis cauſa agere debet, *l. 5. §. 1. de his qvi effud.*

III.

Actor paratus veniat ad judicium: textus elegans eſt *in l. 42. verſ. nam plane qvi agit, certus eſſe debet. de Reg. Jur.* Ratio, qvia actor in ſua poteſtate habet, qvando agere velit, *d. l. 42. l. 5. §. ult. de doli mali & metus exceptione.* ſecus ac in perſona rei. *d. §. ult.* & ideò qvi agit, debet ipſe venire inſtructus & paratas habere probationes, non ab adverſario petere *l. 4. C. de Edend.* Concludit qvoqve ex hoc Donellus 26. *Comm. 3.* Actorem victum nunqvam juſtam litigandi habuiſſe cauſam: qvod tamen vitioſum, & ſanè plures litigandi juſtas cauſas, qvas actor poteſt prætendere, exponit Meierus *in C. I. A. de re jud. th. 26. n. 9. add. Umm. de proceſſ. diſput. 22. th. 8. n. 29. & ſeqq.*

IV.

Actor poteſtatem agendi habet, qvando vult, non etiam reus exceptionem ſuam proponendi. Hinc eſt qvod actioni præſcribatur, cum exceptio ſit æterna, *l. 5. §. ult. de doli mali & metus exceptione.*

Sunt tamen qvædam exceptiones, qvæ & in modum actionis poſſunt proponi, velut exceptio non numeratæ pecuniæ, dotis & ſimiles, qvæ non minus qvam actiones ipſæ poſſunt præſcribi. *t. t. ff. & C. de non. num. pec. & §. un. Inſtit. de lit. oblig.*

Itidem hic notare licet, qvod qvando actor dolo ſeceſſat agere, dum forte reo exceptionis ſuæ probationes pereant, reus adire judicem eiqve ſuam exceptionem indicare poteſt, petereqve, ut cogat actorem intra certum tempus, experiri ſub pœna perpetui ſilentii, qvam cautelam inſinuat *C. I. A. de doli mali & met. except. th. 5. in fine.*

V.

Actor anteqvam agat prius reum amice admonere debet, *cap. 13. de jud. l. 13. de Serv. Præd. Urb.*

VI.

ACTOR debet ſeqvi forum rei, *l. in criminali 5. C. de juriſdict. omnium Judic. l. Juris ordinem 2. C. eod. tit. l. fin. C. ubi in rem actio. leg. 2. C. ubi & apud qvem. cap. experientiæ 15. & cap. ſi qvisqvam 16. cauſ. 11. q. 1. cap. ſane 3. cap. cùm ſit generale. 8. c. ſi Clericus 5. de foro compet.* Forum autem eſt, ubi domicilium. *l. 2. C. de juriſd. omn. jud. Donell. 17. comment. cap. 17.* Ordin. Regis

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Luſitan. lib. 3. tit. 11. tit. in princ. & apud Hiſpanos l. 32. tit. 2. part. 3. & l. 8. & 9. tit. 3. lib. 4. novæ recompil. Angel. conſ. 122. Qvia debitum. in princ. Socin. reg. 10. Rom. conſ. 412. per totum. ubi latè Oldrad. conſ. 83. n. 8. Roland. conſ. 23. n. 8. & 12. lib. 2. Gutier. Canon. lib. 1. c. 34. n. 8. Surd. conſ. 266. n. 8. Carol. Bartel. conſ. 19. num. 14. Caſp. Theſaur. qvæſt. forenſ. lib. 2. c. 15. num. 6. Petr. Anchar. conſil. 57. Qvædam. in princ. Bruno à Sole in locis communib. verb. actor. 2. Cardoſ. in praxi Judicum & Advocator. eod. Verb. num. 5. Anton. Oliban. de jure fiſci. cap. 11. num. 12. pag. mihi 201. Thom. de Thomaſſet. in floribus legum. reg. 9. Joſeph. Seſſe de inhibitionib. c. 8. §. 3. num. 7. & c. 26. num. 3. Caſtill. lib. 3. qvotidian. c. 25. num. 8. Joan. Franc. Leo in theſauro fori Eccleſiaſt. p. 2. c. 14. num. 18. Franc. Molin. de brachio ſeculari. c. 35. num. 2. Mari. Anton. var. reſol. lib. 1. reſol. 25. n. 1. Seraphin. deciſ. 1018. num. 1. Cardin. Tuſch. practic. concluſ. tom. 1. lit. A. concluſ. 122 Aloyſ. Ricc. in collectan. deciſ. p. 5. collect. 1930. D. Barboſ. in l. hæres abſens 19. §. proinde. num. 8. cum multis ſeqq. ff. de Judic. Glorit. reſp. 13. num. 1. Hermoſil. l. 32. gloſſ. 1. num. 308. tit. 5. part. 5. Valenzuel. conſ. 138. num. 36. tom. 2. Limita in caſu l. diffamari 9. C. de ingen. & manumiſſ. Cov. var. lib. 1. cap. 18. n. 3. & ſeqq. Alex. Trentacinq. var. reſolut. lib. 1. tit. de diffamat. reſolut. 1. num. 6. Marta in votis noviſſim. deciſ. voto 95. n. 4. & 5.

(Amplia qvod hoc procedat etiamſi actor ſit perſona privilegiata. l. 2. C. de Primipil. lib. 12.

Limita 1. niſi actor ſit clericus, c. 8. 9. fin. extra de for. compet.

2. Niſi cauſa ſit Eccleſiaſtica, c. 21. extra de Jure patronatus.

3. Si ſtudioſus litigat. aut. Habita. C. Ne filius pro patre.

4. Limita niſi de ratiociniis reddendis agatur. l. 2. C. ubi de ratiociniis. qvæ ibi vult rationes reddi, ubi adminiſtratio geſta. adde Carpz. 2. conſ. tit. 2. conſ. 33. n. 15.)

VII.

ACTORE non probante reus abſolvitur, l. eſt & decretum. 25. ff. de jure fiſci. l. ult. C. de rei vindicat. l. qvi accuſare 4. C. de edendo. l. actor 23. C. de probat. l. 1. C. de alienat. judic. mut. cauſa facta. §. retinendæ. Inſtit. de interdictis. cap. ult. cauſ. 6. q. 5. cap. cum Eccleſias. de cauſa poſſeſſ. & propriet. cap. ult. §. ſanè, de jurejur. cap. unic. verſ. cum enim juris ſit. ut Eccleſiaſt. benefic. cap. inter dilectos 6. de fide inſtr. exornant Duen. reg. 22. Hippol. ſing. 169. & ſeq. & in l. unius 18. §. in ea cauſa. n. 3. & 4. ff. de qvæſtion. & in l. de minore 10. §. tormenta. ff. eod. tit. ubi ampliat duobus modis, & limitat qvindecim modis, Hieron. de Monte de finibus regundis, c. 48. à num. 41. Cov. var. lib. 1. cap. 1. num. 8. Matheſil. ſing. 17. Joan. Garc. reg. 7. Bald. conſ. 481. lib. 2. & conſil. 401. Præmittendum eſt lib. 4. Anchar. conſ. 331. Viſis, & diligenter, in princ. & conſ. 233. in princ. Dec. conſil. 3. à num. 8. in fin. Clar. in pract. crimin. lib. 5. § fin. qvæſt. 62. num. 1. Caputaq. deciſ. 2. lib. 1. latè Pariſ. conſil. 104. In præſenti cauſa. vol. 1. Corn. conſ. 219. & conſ. 315. vol. 4. Ruin. conſ. 114. num. 1. lib. 3. Ruland. conſ. 60. num. 13. vol. 1. & conſ. 67. num. 1. vol. 2. & conſ. 90. n. 2. cum ſeqq. vol. 3. & conſ. 28. num. 10. eod. vol. 3. Alexand. conſ. 234. in princ. lib. 2. & conſil. 16. In cauſa & lite, in princ. & conſil. 131. Perlectis, num. 7. lib. 5. & conſil. 127. Viſo proceſſu, in princ. vol. 7. Joſeph. Ludov. Peruſ. deciſ. 14. Herculan. in tract. de negativa. num. 70. cum ſeqq. ubi facit regulam cum limitationibus, Alphan. collect. 102. Franc. Viv. lib. 1. commun. opin. verb. Actore non probante. Cravet. conſil. 104. num. 18. & conſil. 177. num. 2. ad med. Hieron. Portoles in ſchol. ad Molin. §. actor. n. 1. Menoch. de arbitrar. caſu 98. num. 16. & de præſumpt. lib. 1. præſ. 87. num. 4. & præſ. 93. num. 3. Maſcard. de probat. concl. 36. ubi ampliat, & limitat pluribus modis, Thom. de Thomaſſet in floribus legum. regul. 11. Paul. Æmil. deciſ. 11. p. 1. Surd. de aliment. titul. 9. qvæſt. 12. num. 7. cum ſeqq. & conſil. 328. num. 1. Seraphin. de privileg. juram. privil. 27. num. 1. Flores de Mena ad Gam. deciſ. 36 num. 1. Flamin Pariſ. de reſignat benefic. lib. 11. qvæſt. 14 n. 10.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

& de confident. quæſt. 63. num. 23. latè Fulv. Pacian. de probat. lib. 1. c. 67. ubi facit regulam cum decem & ſeptem ampliationibus, & cum duabus limitationibus. Alex. Trentacinq. variar. lib. 2. tit. de probat. reſolut. 2. n. 1. & 16. Cened. ad Decretal. collect. 125. num. 1. Cardoſ. in praxi Judicum & Advoc. verb. Actor. num. 4. Joan Franc. Leo in theſauro fori Eccleſiaſt. p. 3. c. 7. num. 108. Joſeph. Seſſe Aragon. deciſ. 217. num. 4. Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. pag. 1. deciſ. 71. num. 8. & deciſ. 211. num. 6. Anton. Monach. Lucen. deciſ. 33. num. 64. Card. Seraphin. deciſ. 1422. num. 15. Aldovin. conſil. 60. n. 12. & conſ. 61. n. 6. Donell. Comment. Juris Civilis, lib. 19. cap. 15. col. 1. & lib. 20. c. 2. col. fin. Farin. in praxi crimin. p. 1. quæſt. 4. n. 28. & fragment. crimin. p. 1. lit. A. n. 30. Mari. Antonin. var. reſolut. lib. 3. reſol. 1. n. 5. & reſol. 37. num. 6. Card. Tuſch. practic. concluſ. tom. 1. lit. A. concl. 117. per totam. Mendez à Caſtro in Praxi Luſit. lib. 5. c. 1. n. 95. Rot. deciſ. 409. n. 6. apud Farinac. p. 1. recent. Rot. etiam in Lunen. Sarzanen. beneficii 5. Julii 1599. coram Illuſtrisſimo D. meo Card. Millino, impreſſa per Vivian. poſt praxim. Juris patron. deciſ. 40. n. 4. Torreblanca de Jure ſpirituali, lib. 25. cap. 11. num. 13. Caſtill. de tertiis, cap. 7. num. 1. cum ſeqq. ubi quòd procedit in civilibus & criminalibus. (Dicitur autem hæc defenſionis ſpecies nuda & ab Ariſtotele ad hominem, καθ' ἄνθρωπον πρὸς τὸν ἐρωτῶντα, id eſt, vici jam ſatis, quia quod intendiſti, probare nequiviſti, Cujac. ad tit. 1. lib. 1. feud. p. 807. C.)

Ratio eſt, quia jus metimur ex perſona actoris, non ex perſona rei. leg. 1. §. 1. ff. ſi pars hæred. pet: gloſſ. in l. his conſequenter 18. in princ. ff. famil. herciſ. Caſtrenſ. conſ. 76. in facto iſto, num. 2. in fin. verſ. & poſito, & conſ. 369. Viſo & examinato, in princ. vol. 2. Roman. conſ. 347. Qvod articulum, num. 4. verſ. ſufficit. Surd. conſil. 150. num. 89. & de aliment. tit. 6. quæſt. 4. n. 9. Card. Tuſch. d. concluſ. 117. n. 13.

Amplia primò, procedere etiamſi reus nihil probaverit, Florian. d. S. Petro conſ. 15. num. 3. verſ. tertio ſibi videtur obſtare, quem refert Card. Tuſch. d. concl. 117. n. 21.

Amplia ſecundò, in beneficialibus, quia actore non probante, licet reus non juſtificet titulum ſuum beneficialem, vel poſſeſſionem, abſolvi debet, ut per Rot. deciſ. 419. quæ eſt 7. de except. & deciſ. 70. aliàs 6. de re judic. Gemin. conſ. 38. Pro clariori, in princ. & conſil. 91. Præmitto, in princ. & conſil. 92. in princ. Anchar. conſ. 233. in princ. Card. Tuſch. d. concluſ. 117. num. 29 Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 11. n. 29. & 30.

Amplia tertiò, in petitorio, Bald. conſ. 481. in princ. verſ. aut utraque pars. lib. 1. Et in poſſeſſorio Caſtrenſ. conſil. 81. lib. 2. Et in judicio manutentionis, Bald. conſil. 37. in princ. lib. 5. Et in ſpolio, Angel. conſ. 367. in princ. Et in emptione & venditione, Alex. conſil. 18. lib. 1. Et in fidejuſſore reo, Joan. de Imola conſil. 103 in fine. Et tam in prima, quàm in ſecunda inſtantia, Angel. Aretin. conſil. 88. & conſil. 135. num. 5. & 6. Et in materia feudali, Signorol. de Homed. conſ. 10. num. 5. Et in cauſa matrimoniali, Caſtill. conſ. 38. num. 8. Amplia etiam ſi fiſcus agat vel accuſet, Clar. §. fin. quæſt. 62. num. 1. Maſcard. concl. 36. num. 1. Burſat. conſil. 439. num. 2. & ſeq. & conſ. 445. num. 2. & ſeq. lib. 4. Decian. reſp. 48. num. 1. lib. 3. Surd. conſ. 326. num. 1. Denique & in judicio publico. vid. ſupra cap. 14. axiom. 3.

(Rectè tamen declarat hanc regulam Cujac. 1. f. 1. in Comment. Non poſſe eam abſolutè ſemper uſurpari, cum multum hac in re valeat authoritas prudentiaque judicis. Unde fit, ut reus nonnunquam injuratus abſolvatur in totum, aliquando alterutri litigatorum jusjurandum deferatur. l. 3. de Jurejur. leg. 31. ff. eod. Nov. 124. Nempe ſi animus judicis per narrata varia dubius conſtituatur. Tum enim ut omninò ſe eximat ſcrupulo juramentum defert. Hæc Cujac. adde Bitſch. lib. 1. f. 4. & ad l. 4. C. de Edend. textus denique ad hoc ſingularis 2. f. 33. §. 1.

VIII.

ACTORI non licet, quod reo denegatur. cap. 2. cauſ. 4. qvæſt. qvarta cap. non licet actori 32. de Reg. Juris. lib. 6. l. non debet 41. ff. eod. tit. Thom. de Thomaſ. in floribus legum. reg. 204.

Sigiſm. Scacc. *de appellat. quæſt. 18. limit. 7. n. 23.* Dyn. *conſ. 24. Quæſtio talis eſt.* Card. Tuſch. *practic. concluſ. tom. 1. lit. A. concl. 119.* Pute. *deciſ. 316.* aliàs *307. lib. 2. in correctis.* Actor enim & reus ſunt correlativa, Mari. Antonin. *var. reſolut. lib. 3. reſol. 9. n. 3.* & à pari procedunt, *l. ult. C. de fructib. & litium expenſ. c. 2. de mutuis petit.* Gabr. *commun. tom. 3. tit. de clauſulis, concl. 1. à num. 66.* Valaſc. *conſ. 25.*

Amplia in caſu converſo, quia quod conceditur actori, cenſetur etiam conceſſum reo, ideo ſi actor obtinuit reum citari, ut perſonaliter compareat, debet pariter actor comparere perſonaliter, & è contra, quia ſunt correlativi, gloſſ. *verb. voluerit, in Clem. ſæpe, de verb. ſignif.* Gemin. *in cap. 1. de dolo, & contum. lib. 6.* Card. Tuſch, *d. concl. 119. num. 2.* Unde provenit, quòd ſi actor impetraverit cauſam conventionis ſummariè tractari, pariter erit ſummaria cauſa reconventionis rei, gloſſ. *d. verb. voluerit.* Card. Tuſch. *d. concl. 119. num. 3.* ubi *num. 4.* ſubdit propterea quód ſi actor impetravit jus iniquum, debet pati pariter retorſionem ejuſdem juris iniqui in ſe ipſo. Unde etiam fit, ut ſi actor examinavit teſtes ad colorandam poſſeſſionem, ſuper petitorio ſuſpenſo, debeat reo pariter licere teſtes in petitorio ad diſcolorandam poſſeſſionem non obſtante ſuſpenſione prædicta examinare, Oldrad. *conſ. 311. n. 2.* quem refert Card. Tuſch. *tom. 3. lit. E. concl 306. n. 1.*

Unde ſi actor dolo rei, & reus dolo accuſatoris impediantur, ne vocati in jus veniant, neuter poterit accuſari *l. fin. §. ſed etſi ſtipulator ff. ne quis eum, qui.* (*Ita quidem ap. Farinac. & Barboſam legitur: Sed perperam. Eſt enim l. ult. §. ſi & ſtipulator dolo promiſſoris. 3. de eo per quem factum erit, quo minus quis in judicio ſiſtat*) Farinac. *fragment. crimin. p. 1. lit. D. num. 117.*

(Nota quod hæc Judiciorum æqualitas maximè ſit ſervanda in medio litis, ut veritas indagetur, in ipſo nempe termino probatorio, alias enim frequenter fallit. nam ab initio ad fundandos proceſſus ſemper magis favetur actori *arg. l. 8. Qui ſatisd. cog. Gail. 1. obſerv. 22. n. 4. & 1. obſ. 31. n. 12. adde Bart. ad d. l. 8. in princ. &* Jaſ. *n. 2. textus in leg. 66. de jud. gloſſ. in cap. cum ad ſedem. in verb. cum pertinentiis de reſtit. ſpol. Bald. in l. n. 17. verſ. hoc promiſſo. cap. de iis qui accuſ. Caſtr. in l. inter ſtipulantem. §. ſi Stychum. n. 5. de verb. oblig.* in fine autem favorabiliores rei partes ſunt *l. favorabiliores R. I. & ib. Dec. idem conſ. 109. n. 1. per textum in §. Commodum. Inſt. de interdict. & c. literis. & ibid. Panorm. n. 1. de prob. Gail. d. obſ. 22. n. 11.*)

CAP. XXV.

De Actu v. infra Eventus.

Axioma I.

Actuum humanorum duo potisſimum ſunt principia connexa voluntas & poteſtas, *l. multum intereſt 6. C. ſi quis alteri vel ſibi Klock. de contrib. c. 12. n. 55.* Quibus rectè tertium poteſt adjungi, honeſta ſcilicet & juſta cauſa ac forma. arg. *cap. cum ſuper 23. de offic. & pot. jud. deleg. Donell. 6. Comm. 26. pr. Reinking. lib. 3. Jur. pub. claſſ. 1. cap. 2. n. 21.* Menoch. *conſil. 75. n. 34. & conſil. 103. 51,* quod eleganter in omni voluntate demonſtrat *Pet. Greg. 42. ſyntag. 7. num. 1. Late & exquiſite D. D. Bitſch. de jurejur. in lit. præſt. th. 16.*

II.

Actum contrarium faciens primo ab illo recedere præſumitur, *cap. ſolicitudinem 54. de Appell. Menoch. 6. præſumpt. 38. n. 10.* & ex eo *Gilhauſ. de præſumt. cap. 6. part. 7. §. 141. num. 2.*

III.

Omnibus Actibus & diſpoſitionibus ineſt clauſula rebus ſic ſtantibus, *l. cum quis 38. de ſolut. Mant. de Tac. & ambig. convent. libr. 2. tit. 4. n. 91. & ſeqq. vid. Carpz. 6. conſ. 62. n. 27. & p. 2. Conſtit. 31. def. 23. per tot.* ubi rationem, ampliationes & limitationes hujus regulæ eleganter exponit. Verum cum hæc regula magis ad clauſulas pertineat hic ſubſiſto. v. ſupra *in loc. de accidenti. axiom. 4.*

IV.

Actus imperfectus regulariter non tollit perfectum. *l. 20. de teſtam.*

Excipe in materia teſtamentaria. Sic 1. ſi in teſtamento poſteriore coram 5. teſtibus facto heredes inſtituti, qui ab inteſtato venturi eſſent, in priori non erant inſtituti, tum enim primum teſtamentum rumpitur. *leg. 2. de injuſt. rupt. & in leg. 22. §. 2. C. de teſt.* 2. Sic teſtamentum poſterius coram tribus teſtibus factum ſit & teſtator decem adhuc annos vixerit, *l. 27. C. de teſtam.* tum enim ob favorem præſumtæ enixæ voluntatis actus poſterior imperfectus tollit priorem perfectum.